

BIJELI DIMNJAČAR: Znam da ti se sve to čini zamršeno i možda zamorno, priče koje sam ti ispričao... A nije. Zapravo je vrlo jednostavno i prirodno, samo što je zanemareno. Ljudi ne potiču jedni druge da misle o tom, da se posvete **tajni**. Problem je, naravno, kao što sam ti rekao, što se o njoj ne može govoriti. Ona se ne može izraziti riječima. Izmiče im. Ali postoji način. To sam htio da shvatiš, da budeš sigurna da postoji tajna i način da se ona shvati. Priče su samo poticaj, nešto poput dodira, kao kad leptir sleti na cvijet i on zatreperi. Kad ih čuješ, nešto u tebi zatreperi. Zar ne?

DJEVOJČICA: Da (šapne).

BIJELI DIMNJAČAR: To je **duša**. Znaš li što je duša? Znam ta je to teško pitanje. Prvo ću te pitati nešto drugo. Znaš li da svatko od nas ima u sebi **dvije** ruže? **Crvenu** i **bijelu** ružu. **Bijela** je ruža u glavi i zovu je mozgom, a **crvena** u grudima i to je srce. Jedna od njih misli, a druga osjeća. Jesi li zapazila te dvije boje na našem grbu? Crveno-bijelu šahovnicu?

DJEVOJČICA: Da, jesam. Kvadratiće...

BIJELI DIMNJAČAR: Ja uvijek, kad ih vidim, skačem po njima, mislima, s polja na polje, kao figurica ko-
nja u šahu, i govorim u sebi - **osjećam, mislim, osjećam, mislim** - i tako do kraj grba. A slično čine i dvije ruže u nama. Natječu se koja će više osjećati, a koja misliti. Problem je, međutim, u tome što one obje moraju promijeniti boju...

DJEVOJČICA: Boju?

BIJELI DIMNJAČAR: Da. Objee moraju postati zlatne. Ispuniti se do vrha svjetlošću, tako da se ona prelijeva preko njihovog ruba, da ne znaš više koja je koja.

DJEVOJČICA: Kako je to moguće?

BIJELI DIMNJAČAR: To dolazi sa spoznajom tajne. Čim netko zna čitati što piše u oblacima, možeš biti sigurna da mu duša ima boju svjetlosti.

DJEVOJČICA: Govorio si o mozgu, i srcu.

BIJELI DIMNJAČAR: Drago mi je što pažljivo slušaš. Duša je ono što misli u mozgu i što osjeća u srcu. Ona je kao miris, isti miris u ružama. (Uzvikne): Gle, dovršila si vjenčić! (I uzme joj ga brzim pokretom iz krila te, okrećući ga na trenutak u rukama, spusti na glavu, govoreći - Evo, Princezo-od-cvjetnog vjenčića i Dvije-skrivene -ruže. Toliko za danas o tajni, od Viteza-koji-se-klanja (i pritom se duboko nakloni te ode, pjevajući prilično glasno neku pjesmu na engleskom jeziku).

Pero PERNJAK

Matica hrvatska Koprivnica

ŠČUKA U MAGLI

*D*anima je neprekinuto kišilo, siva voda cijedila se s brezinih grana, kišnica prelijevala iz hrđave bačve. Dosadom i nestrpljenjem punila se Matina duša. Kroz kapljice kiše na prozorskom staklu tražilo je plavu boju neba. Tamo negdje gore sunce je zlatnim zrakama milovalo snježno bijele oblake. Probit će se ono. Brzo. Dušio ga je zrak u kući, ženin strpljiv glas, dugi ručak za stolom, beskonačna dječja pitanja,

predsjednik vlade na televizijskim vijestima u jedanaest, četrnaest, sedamnaest, devetnaest i trideset i dvadeset i tri sata. Najviše se bojao da će mu se crvi u kutiji osušiti prije nego se nebo konačno razvedri. Sura ujutro, neovisno o Suncu, zagazit će u pličak dravske mrtvice, zabacit udicu pod panj.

Noću i danju bubalo je po šatorskom krilu. Kiša je udarala ritmom sna. Prazne limenke gulaša gomilale su se na travi. Ali Grga je svedjedno uživao. Sve je bilo bolje od tu-tuu telefona, smoga Sljemena i crvenog na semaforu. Blažena je bila tišina bez Kristininog sveprisutnog hropca. Malu Kristinu mučio je kronični bronhitis od samog rođenja. I žena i kćerka i zet i zetova familija, svi su se natrpali s Kristinom u kuću na Murteru. Morski zrak godio je Kristini, svi su htjeli uživati u prividu zdravlja omiljene unuke. Grga je htio pravi odmor. Deset dana na osami uz rijeku trebalo je biti dovoljno.

Mato se nasmiješio Grginom obraslom licu. Provirio je iz šatora probuđen reskim toktanjem motorića. Puchovi motori su bili najbolji. Rano jutro bez oborina, gusta magla nad vodom, dva kožna tronošca, dva štapa i dva okorjela ribolovca.

- U apoteci dvije ulice niže od moje dobili su najnovije naočale za maglu, specijalne žute. Kroz njih se sve vidi. Ne razumijem točno tehniku, ali ti nekako probijaju maglu, puštaju neke svoje zrake i magle kao da uopće nema. Magla se pretvori u sitne točkice. Kao kad gledaš televiziju pa ti program malo sniježi. U desnom kutu im je mali gumbić za podešavanje, zapravo je to i svojevrzni dalekozor. Nije skup. Šteta što sam ga zaboravio kod kuće, da sam barem znao da će biti ovakva magla.

- Dobra je magla. Ja sam ti jemput za ovakve magle zvolek tri ribe na jednoj udici. Osetil sam da nekaj grize i povlečem. Zvlačim ja, zvlačim i kak mi riba dolazi sve bliže, tak je meni sve teže. A to ti je klen došel na kedera, klen se je jako bacakal pa ga za rep zgrabil veliki patuljan i baš dok sam patuljana štel pospremiti u mrežicu, vođu je zaparala ogromna ščuka. Mislim da bi mi i ruku odgriznula da se nisam zmaknul. Zvolek sam te sve ribe na suho, praktički se radilo o četiri ribe na jednoj udici i u čudu se hitil na pleća. Magla je gadna stvar.

- Gadna, gadna. Jednom sam se tako zaustavio na Kupi pred Karlovcem. Puno puta sam prolazio bez štapa u autu pored Kupe i žalio što se nisam na vrijeme sjetio spakirati ga. Ovaj puta nije bilo tako. Sam u autu putovao sam dolje i vremena za pecanje je bilo napretek. Voda tako bistra da bi je mogao piti. Pastrva je bilo toliko da su se sudarale jedna o drugu. Zabacivao sam na sve moguće načine i sa svih mogućih strana. Pastrva niti repom nije htjela okrznuti mušicu. I sjetio sam se, i to ti je živa istina. Ribu koju vidiš ne možeš uloviti. Tako su rekli naši stari i to je tako.

- Zadnji put kad sa v šumi bral vrganje bila je jaka magla, a večer prije je grmelo da se sve zemlja tresla. Već s punom košarom naletel sam na veliki grm vrganja; kak ih nisam imal kam deti, nožićom sam zarezal drvo pored. Otidem do auta, zemem drugu košaru, vrnem se, nije bilo daleko, najdem zarezano drvo ali niti jednog vrganja više nije bilo. Zeval sam v čudu, ali vrganje nisam nigde ni blizu videl. Ni jednog jedinog. Posle sam čul da vrganj kojeg odmah ne pobereš posle nestane. Ja sam to doživl na vlastite oči. Reči starih ljudi bi trebalo zapisivati, ne se bedaka delati z njih.

- Za čuvanje vrganja naročito je dobra jedna specijalna vrsta pasa. Mužjak mješanac, ne viši od koljena, glava mu mora biti bez pjega, pušta se za velike magle na mjesto gdje je lisica zadnji puta opelješila kokošinjac. Pas pronade lisicu, oni se spare, ona ga zakolje i pojede, a na jesen navodno na to isto mjesto dolazi križanac lisice i psa. Sam pripitomljen, odmah prilazi ljudima, koga prvog ugleda, taj mu je gazda. Talijanska lisica ga zovu. Njuši i čuva vrganje za velike magle. Jedino što živi svega četiri godine. Brzo ugiba, valjda zbog nekog genetskog poremećaja. Čuda su to, da, čuda.

- Sad, kad bi se ovakva gusta magla još dva dana kotrljala po vodi bez prestanka, stari somovi bi isplivali na površinu. Tak sam čul. Ali samo stari somovi. Neki od njih su i od Drave stareši, još su od Panonskog

mora zaostali. Tak su dugo pod vodom da im već čistog zraka fali. To ti je neki Mađar nizvodno doživl. Spočetka se splašil da su to kitovi bili. Ali nisu. Stari somovi preko petnaest metara dugi. Mađar se tri dana križal prije nego kaj je drugima o tome ispričoval i rekel neg hite v Dravu, nek ga ščuka zgrabi, ako laže. U pravoj magli nijedan ti pribor nije dobar kakvu sve ribu moreš z Drave zveči.

- Orlovi iz Mađarske dolijeću i love štuke koje zbog magle ne mogu uloviti ribu pa gladne iskaču iz vode. Najviši zabilježen skok je onaj od pet metara, a ovi naši sokoli za takve magle ne vide prst pred nosom. Mađarski orlovi im gozbu ispod kljuna odnose.

- Moj prijatelj je ronilac i veli da je fakat tak. Kad je jaka magla nad vodom, onda ti ona čak i u vodu probija. Je, nema više kam drugam.

- Nije ni čudo da onda ribe polude.

Tek onda je, a moglo je biti negdje oko podneva, zraka sunca doprla do zelenog grmlja. Uska traka, pa onda njih nekoliko, pa cijeli paunov rep. Ružne čudovišne grimase vrba vraćale su se u naličje dobroćudne kore, mačevi i koplja zaostalih Avara u batove šaša i visoku travu. Zacvrkuta o razdragano vrabac i oduševljeno poletio u plavu poderotinu. Zamuknula su Matina i Crgina saznanja, magla se razilazila prebrzo. Sunce se uskoro u punom sjaju i veličanstvenoj tišini ogledalo u rijeci, Drava je samo zadovoljno zaškrutala. Osupnuti ljepotom stvarnosti, poželjeli su opet biti negdje drugdje.

Slavko FIJAČKO

Društvo hrvatskih književnika

AMBROZINA

*D*ok sam vukao noge riječkim asfaltom između Žabice i Kantride, razmišljajući u koji bih kafić navratio, odnosno gdje bih našao koga iz klape, odjednom sam osjetio neopisivu dosadu i gađenje. Sjetio sam se rečenice prijatelja iz gimnazije koji mi je rekao kako je njemu na svakome mjestu užasno dosadno i sve mu se gadi te je zaključio kako je lijepo samo na mjestu gdje nema njega. Taj je moj prijatelj već odavno otišao iz Hrvatske, tražeći to mitsko mjesto gdje nema njega i gdje je, dakle, lijepo. Ta ga je ukleta potraga odvela čak do Australije odakle se više nije javio. Svatko može lako zaključiti u čemu je zamka traženja mjesta "koje je lijepo jer tamo nisam ja", budući da čar toga i takvoga mjesta nestaje čim se mi na njemu pojavimo. Ako smo tamo, onda to nije više mjesto "gdje nisam ja", dakle nije više ni lijepo.

I dok sam ja mozgao nad tom "kvakom 22" i mučio se ne bih li joj doskočio, i našao mjesto gdje ću istodobno biti i nazočan i nenazočan, pa će se tako ispuniti proturječni uvjeti da budem tamo i da ne budem tamo što će tome mjestu sačuvati draž i ljepotu koju neće uništiti moja nazočnost, odnosno moj unutarnji nemir koji mi uvijek ogadi i mene i sve oko mene, sjetio sam se kako su mi neki ljudi u više navrata govorili da se izvorni i elementarni život, u svoj svojoj ljepoti, krije u malim mjestima, u provinciji, u gradićima i selima sjeverne Hrvatske. Tamo ljudi izlaze u šetnje, druže se, obrađuju vinograde, jedni druge pozivaju na domjenke, peku ražnjiće, pripremaju kotlovinu... Doduše, nešto se i radi, ali to je nebitno, jer rad u tom kraju nije primarna aktivnost - radi se kada se i koliko se mora, a bitno je što više